

В.В. Воронова**МІЖКУЛЬТУРНІ МОДЕЛІ ЩАСТЯ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ**

У статті здійснено міжкультурний компаративний аналіз моделей щастя як складного соціокультурного, аксіологічного та комунікаційного конструкту. Концепт щастя розглядається в оптиці феліцитарної парадигми як динамічний континуум смислів, що формується під впливом культурних традицій, релігійних матриць, історичної пам'яті, соціальних реляцій та медіадискурсивних практик. На основі міждисциплінарного синтезу культурологічного, аксіологічного, антропологічного та комунікаційного підходів проаналізовано європейські, східноазійські, африканські, латиноамериканські та релігійні моделі щастя, окреслено їхні ціннісні домінанти та онтологічні інтенції.

Особливу увагу приділено українській моделі щастя як унікальному кейсу ХХІ століття, сформованому в умовах російсько-української війни. Обґрунтовано, що сучасне українське щастя постає не як гедоністичний стан, а як форма воєнної евдемонії – аксіологічний конструкт стійкості, гідності, життя, свободи та колективної солідарності. Показано, що феліцитарний дискурс в українському суспільстві набуває публічного, комунікативно акцентованого характеру та виконує функцію культурної відповіді на травму.

Запропоновано авторську феліцитарну компаративну матрицю, яка дозволяє системно зіставити різні культурні моделі щастя та визначити їхні універсальні й унікальні характеристики. Результати дослідження можуть бути використані в культурологічних, комунікаційних, соціально-філософських студіях, а також у подальших дослідженнях трансформації ціннісних систем у кризових суспільствах.

Ключові слова: щастя, феліцитарний дискурс, феліцитарна парадигма, міжкультурний аналіз, аксіологічна матриця, культурні моделі щастя, воєнна евдаїмонія, колективна ідентичність, культурна пам'ять, Україна.

DOI 10.34079/2518-1343-2025-15-30-56-70

Постановка проблеми. Глобальні трансформації останніх десятиліть зумовили радикальне переосмислення феномену щастя як соціокультурного, аксіологічного й комунікаційного конструкту. У міжкультурному вимірі концепт «щастя» втрачає універсальність і набуває рис культурної релятивності: те, що інтерпретується як благополуччя у скандинавських країнах, може не мати ідентичного значення у Латинській Америці чи Східній Азії. Відмінності між культурними моделями щастя виявляються не лише в різних аксіологічних пріоритетах, а й у способі ретранслявання щастя через медіа, соціальні практики, колективні уявлення, емоційні режими та символічні системи.

Проблемним є те, що традиційна психологічна парадигма – зосереджена на індивідуальному благополуччі, гедонічних та евдемонічних компонентах – недостатньо відображає культурні контексти. Моделі М. Seligman (Seligman, 2011), Е. Diener (Diener, 2000, 55(1), 34–43), С. Lyubomirsky (Lyubomirsky, 2008) демонструють високу евристичність, однак не враховують соціальних структур, локальних ціннісних систем, історичної пам'яті та колективної ідентичності. Саме тому міжкультурний аналіз щастя потребує культурологічного, антропологічного й аксіологічного підходів, здатних

розкрити феномен щастя як динамічну систему взаємодії культурних кодів, ментальних моделей та соціальних практик.

Сучасний глобальний дискурс щастя формують кілька взаємопов'язаних тенденцій. По-перше, інституційний зсув від індивідуалізму до колективної відповідальності: це особливо помітно у скандинавських країнах, де благополуччя визначається як соціальна рівність, довіра та «м'які» інститути солідарності. По-друге, зростає роль духовно-екзистенційних моделей щастя – східноазійських, індійських, латиноамериканських – де акцент зміщується на гармонію, сенс і спільність. По-третє, цифровізація породжує нові форми феліцитарної репрезентації: соціальні мережі, інфлюенсерні практики, алгоритмічне моделювання емоцій формують «медіатизовану» картину щастя, яка інколи суперечить реальним культурним цінностям.

Український контекст посідає особливе місце у глобальному феліцитарному ландшафті. Війна спричинила унікальний зсув феліцитарних пріоритетів: від матеріальних орієнтирів (добробут, стабільність) до екзистенційних (життя, свобода, гідність, перемога). Феномен української стійкості трансформував культурний код щастя, зробивши його більш колективним, сенсопрямованим та аксіологічно насиченим. Саме тому компаративний аналіз світових моделей щастя й розміщення України серед них є науково важливим для розуміння сучасної зміни цінностей, феліцитарного дискурсу та культурної ідентичності.

Водночас у світових наукових дослідженнях домінують західні, переважно індивідуалістичні моделі, тоді як культурні особливості країн зі змішаними або колективістськими системами часто залишаються недооціненими. Наявні міжнародні індекси (World Happiness Report, WVS, EVS, Gallup Global Emotions) пропонують лише кількісні параметри, не враховуючи глибинних смислових і ціннісних структур. Це створює дослідницький вакуум у сфері міжкультурних студій щастя, що потребує систематизації, критичного прочитання і введення в науковий дискурс авторських моделей.

Таким чином, проблема міжкультурних моделей щастя полягає у відсутності інтегрованої культурологічної парадигми, здатної об'єднати аксіологічні, антропологічні, психологічні та комунікаційні підходи. Ця стаття покликана заповнити цю прогалину, представивши багаторівневий компаративний аналіз культурних моделей щастя у глобальному вимірі та співвіднісши їх з українським феліцитарним дискурсом у воєнний і поствоєнний періоди.

Метою дослідження є культурологічне осмислення міжкультурних моделей щастя у компаративному вимірі з урахуванням аксіологічних, екзистенційних та феліцитарних детермінант, що формують специфіку уявлень про щастя в різних цивілізаційних парадигмах.

У межах поставленої мети передбачається:

- проаналізувати ключові теоретичні підходи до вивчення щастя у світовій гуманітаристиці та окреслити їхню тяглість і трансформації;
- здійснити компаративний аналіз культурних моделей щастя (європейських, азійських, африканських, латиноамериканських тощо) із фокусом на їх аксіологічній структурі;
- визначити смислові домінанти національних феліцитарних концептів (hygge, sisu, ikigai, ubuntu, lagom, convivencia та ін.);
- інтегрувати у порівняльний дискурс українську феліцитарну модель, сформовану в умовах війни, кризи, солідарності й екзистенційного досвіду;
- з'ясувати, яким чином культурна пам'ять, нарративні структури, емоційні режими та медіадискурси детермінують відмінності у сприйнятті та вербалізації щастя;

– сформувавши цілісну феліцитарну компаративну матрицю, що дозволяє концептуально порівняти різні культурні парадигми та визначити універсальні й унікальні компоненти моделей щастя.

Узагальнено, мета статті полягає у створенні міжкультурної феліцитарної рамки, яка дозволяє переосмислити феномен щастя як аксіологічну домінуючу сучасних суспільств та як культурний код, що детермінує поведінкові, соціальні й комунікаційні практики у різних культурних контекстах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика щастя в міжкультурному вимірі активно досліджується у психологічних, соціологічних, культурологічних, філософських та комунікаційних студіях, формуючи багатовимірний теоретичний простір, у межах якого феномен щастя постає як складна аксіологічна і соціокультурна конструкція. У світовій гуманітаристиці окреслилося кілька концептуальних напрямів, що визначають сучасну інтерпретацію цього феномену.

Значний вплив на осмислення індивідуального виміру щастя здійснила позитивна психологія, зокрема концепція PERMA М. Селігмана (Seligman, 2001), теорія суб'єктивного благополуччя Е. Дінера (Diener, 55(1), с.34–43), модель психологічного функціонування К. Ріфф (Ryff, 1069–1081, 1989) та концепція щастя С. Любомирського (Lyubomirsky, 2008). Ці теорії сформували уявлення про щастя як комплекс емоційних, когнітивних і поведінкових параметрів, однак їх універсалістський характер обмежує можливість пояснення культурної варіативності феліцитарних практик, що особливо важливо у компаративних дослідженнях.

Не менш вагомими є соціологічні підходи, представлені у глобальних емпіричних дослідженнях – World Happiness Report (World Happiness Report, 2012–2024), Gallup Global Emotions (Gallup Global Emotions Report, 2015–2024), World Values Survey (World Values Survey, 1981–2022) та European Values Study (European Values Study, 1981–2021). Вони дають змогу простежити залежність рівня благополуччя від економічних, політичних та інституційних чинників, проте фокусуються переважно на поведінкових та індикативних параметрах, залишаючи культурно-символічні, ритуальні та медіальні складники поза межами поглибленого аналізу.

Третій напрям становлять міжкультурні теорії, що наголошують на визначальній ролі ціннісних парадигм у конструюванні моделей щастя. У працях Г. Хофстеде (Hofstede, 1980), Ш. Шварца (Schwartz, 1992, 25, с.1 - 65.), Р. Інглгарта (Inglehart, 1997) та А. Тріандіса (Triandis, 1995) доведено, що уявлення про щастя формуються в межах домінуючих культурних орієнтацій – індивідуалізму або колективізму, традиціоналізму або секулярно-раціональних цінностей, автономії або гармонії. Ці концепції стали підґрунтям для осмислення локальних феліцитарних феноменів, таких як *hygge*, *lagom*, *sisu*, *ikigai*, *ubuntu*, *convivencia*, які уособлюють культурно-специфічні способи переживання та інтерпретації щастя.

Поступово формується культурологічний підхід, що розглядає щастя як феномен, нерозривно пов'язаний із символічними структурами суспільства, механізмами пам'яті, медіадискурсом та наративами колективної ідентичності. Дослідження емоційних режимів С. Ахмед (Ahmed, 2004), наративної ідентичності П. Рікер (Ricoeur, 1984), Дж. Александер (Alexander, 2003) та культурної пам'яті Я. Ассман (Assmann, 2011) доводять, що феліцитарні уявлення формуються не лише через індивідуальний досвід, а й через соціальні ритуали, спільні символи, національні міфи та культурні моделі взаємодії.

Український сегмент наукових студій демонструє інтенсивний розвиток упродовж останнього десятиліття, що детерміновано суспільно-політичними трансформаціями та екзистенційними викликами війни. Вітчизняні дослідники аналізують аксіологічні зміни суспільства, феліцитарний дискурс у національній

культури та роль медіапрактик у конструюванні образу щастя. О. Кириленко (Кириленко, 2016, с. 18-33) розглядає благополуччя людей як об'єкт соціологічних досліджень, приділяє увагу вивченню й удосконаленню методологій глобального вимірювання та крос-національного аналізу рівня щастя; Теоретичному узагальненню сучасних досліджень феліцитарної проблематики присвячено праці М. Fleychuk, U.Shchurko, V.Gansky, O.Datsko (Fleychuk, Shchurko, Gansky, Datsko, 2020). Н.Гавкало використовує категорії благополуччя/ціннісно-мотиваційні конструкти як основу для вибудовування управлінських стратегій та соціального менеджменту (Гавкало, 2016). А.Шуліка (Шуліка, 2018) розглядає політики з формування національного щастя й державах Латинської Америки. Н. Шишко, Л.Гавришак, З.Борисенко, Н.Володарська, О.Мойзріс, Б. Ткач феліцитарну проблематику трактують з позицій психологічних підходів і категорій. У межах цього наукового поля виокремлюється концепція феліцитарного дискурсу та феліцитарної парадигми, розроблені В. Вороновою (Воронова, 2024, с. 469–478) яка підкреслює культурну зумовленість моделей щастя та їх залежність від історичних травм, колективного досвіду, суспільної солідарності та медійної репрезентації. В контексті філософського дискурсу феномен щастя досліджують В.Жадько, Л.Афанасьєва, П.Підзіля, М.Альчук, І.Пухта та інші. У працях українських науковців Н. Влащенко (Влащенко, 2020), Г. Полішко (Полішко, 2021), А. Гаврилюк (Гаврилюк, 2023), Т. Нагорняк (Нагорняк, 2022), О. Вакар (Вакар, 2021), І. Білюк (Білюк, 2023) та ін. особливу увагу приділено взаємозв'язку між ідентичністю, культурною пам'яттю та уявленнями про благополуччя.

Значний пласт українських досліджень зосереджено на аналізі того, як російсько-українська війна змінює структуру індивідуального та колективного благополуччя. Соціологічні опитування КМІС (КМІС, 2014-2024), Razumkov Centre (Razumkov Centre, 2014–2024), Rating Group (Rating Group, 2014-2024), Gradus Research (Gradus Research, 2020–2024) фіксують зростання ролі таких категорій, як свобода, життя, гідність, взаємодопомога, спільність, національна суб'єктність і віра у перемогу. Саме вони стають ключовими феліцитарними домінантами сучасного українського суспільства, що принципово відрізняє українську модель щастя від моделей мирних та стабільних країн.

Отже, сучасний науковий ландшафт демонструє перехід від універсалістських психологічних концепцій до культурно зумовлених аксіологічних моделей щастя, які враховують національну специфіку та історичний досвід.

Незважаючи на значний теоретичний масив, у світовій і українській гуманітаристиці й досі бракує системного компаративного аналізу міжкультурних моделей щастя, здійсненого крізь призму феліцитарної парадигми та трансформаційних процесів, характерних для суспільств у кризових станах. Це й обумовлює актуальність запропонованої статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному гуманітарному знанні феномен щастя дедалі більше набуває статусу складної соціокультурної конструкції, яка формується в межах певної цивілізаційної матриці та відтворюється через систему символів, ритуалів, наративів і аксіологічних орієнтирів. Це зумовлює потребу переходу від універсалістських психологічних моделей до глибинного культурологічного аналізу, що дозволяє побачити уявлення про щастя як результат історичного досвіду, колективної пам'яті та національних смислових домінант. У глобальному вимірі такі моделі демонструють значну різноманітність, що детермінована типом суспільства, характером ціннісних регуляторів, релігійними традиціями та соціальними інститутами. Саме тому міжкультурні дослідження щастя становлять важливий аналітичний інструмент, який дозволяє окреслити глибинні цивілізаційні відмінності та виявити специфіку локальних феліцитарних парадигм.

Західні концепції, сформовані в руслі античної евдемонії та модерної позитивної психології, фокусуються на автономії особистості, її здатності до самореалізації та створення внутрішніх умов благополуччя. Концепція PERMA М.Селігмана (Seligman, 2011), теорія суб'єктивного благополуччя Е.Дінера (Diener, 55(1), с.34–43), модель психологічного функціонування К.Ріфф (Ryff, 1069–1081,1989) та інтенційна теорія щастя С. Любомирські (Lyubomirsky,2008) окреслюють щастя як результат поєднання позитивних емоцій, значущої діяльності, якості соціальних зв'язків і рефлексивного контролю над життям. Проте їхній універсалістський характер не враховує культурної специфіки і часто ігнорує соціальні механізми формування щастя, що стає ключовим обмеженням у компаративних дослідженнях.

Скандинавські моделі *hygge*, *lagom*, навпаки, пропонують культурно насичені концепти, що відображають соціальні норми рівності, довіри та внутрішньої стабільності, які є характерними для північних суспільств. *Hygge* (Wiking, 2017) фокусується на інтимності, повсякденній затишності, безпеці та спільності; *lagom* (Ström, 2014) – на балансі, поміркованості, етичній відповідальності та самодостатності. Обидві моделі утілюють соціальний характер щастя, де індивід переживає благополуччя, будучи інтегрованим у стійку систему взаємин та соціальної підтримки. Вони демонструють аксіологію суспільств із високим рівнем довіри та соціальної рівноваги.

Японська модель *ikigai* (García & Miralles, 2017) є прикладом екзистенційного підходу до щастя, де внутрішній сенс життя стає основою психологічної гармонії та соціальної впорядкованості. *Ikigai* поєднує індивідуальну місію, суспільну користь, професійне вміння та задоволення від діяльності, відтворюючи глибоку тяглисть японської культурної традиції з її увагою до дисципліни, гармонії, відповідальності й етичної зваженості. У цьому контексті щастя набуває форми духовно-практичного шляху, пов'язаного з постійним самовдосконаленням.

Китайські концепції, сформовані на перетині конфуціанства, даосизму та буддизму, демонструють системний зв'язок між індивідуальним благополуччям та гармонією в соціальному та космічному порядку. Конфуціанська традиція акцентує важливість правильних взаємин, соціальної стабільності та морального вдосконалення як підстав щастя. Даоська – наголошує на спонтанності, невтручанні та природному плині життя, де гармонія досягається не через зусилля, а через усвідомлену відмову від надмірної активності. Буддиська – інтерпретує щастя як звільнення від страждання, де ключовими механізмами виступають усвідомленість, медитація та прийняття мінливості світу (Confucius, 2003; Laozi, 1963; Rahula, 1959).

Індійська модель, заснована на понятті *ānanda* (Shastri, 2022) розглядає щастя як духовний стан, що постає з внутрішнього звільнення та єднання з глибинною сутністю буття. Тут щастя – це результат не зовнішніх досягнень, а внутрішнього просвітлення, подолання ілюзорних уявлень та досягнення гармонії між тілом, розумом і свідомістю.

Африканська концепція *ubuntu* (Ramose, 2002), формує щастя як похідну від спільності, солідарності та взаємної підтримки: «я є, бо ми є». У цій парадигмі благополуччя невіддільне від колективної ідентичності, а глибинна цінність людських стосунків визначає можливість реалізації індивідуального потенціалу. *Ubuntu* демонструє соціальну природу щастя, де домінує ідея взаємної залежності, емпатії та моральної відповідальності.

Загальний аналіз цих культурних моделей дозволяє побачити системну закономірність: у кожній культурі щастя постає як відображення фундаментальних цінностей, що становлять ядро її ідентичності. Західні системи тяжіють до автономії та раціональності, скандинавські – до соціальної рівності, японські – до сенсової структури, китайські – до гармонійності, індійські – до духовної трансценденції,

африканські – до спільнотності. Однак міжкультурна динаміка не лише окреслює відмінності, а й створює можливість для компаративного синтезу, у межах якого виявляється унікальність окремих моделей, що формуються в умовах граничних історичних викликів.

У світовому гуманітарному дискурсі уявлення про щастя сформовані в широкому континуумі культурних парадигм, де кожна з них вибудовує власну ієрархію аксіологічних констант і пропонує унікальні способи вітальності. У цій оптиці аналіз феліцитарних моделей дозволяє виявити тяглисть і варіативність смислів, які людство інкорпорує у поняття благополуччя. Кожна культурна традиція відображає певний телеономний концепт щастя – як вектор прагнення, який не лише структурує буденність, а й задає модули емоційності, поведінки, соціальних реляцій та духовних практик.

Скандинавська модель щастя, репрезентована концептами *hygge* та *lagom* фокусується на гармонізації середовища та мінімалізмі як аксіологічному імперативі. Вона є прикладом культурної стратегії, де щастя екстраполюється на практики повсякдення через стабільність, рівновагу та емоційну поміркованість. Тут домінує відчуття безпеки, соціальної довіри й низького рівня алармізму, що корелює з високим рівнем інституційної підтримки та політики соціальної рівності. У цій моделі позитивні екзистенціали інкорпорується в соціум через досвід «теплої нормальності», що проявляється не через афективні піки, а через стале відчуття внутрішнього затишку.

Японська парадигма, втілена у концепті *ikigai* пропонує іншу – більш онтологічну – структуру щастя. Вона ґрунтується на уявленні про екзистенційну місію людини: щастя постає як синтез між внутрішнім покликанням та суспільною користю. Така модель наголошує на симбіозі індивідуального зусилля та колективної відповідальності, інтегруючи етику праці, відчуття сенсу та духовну дисципліну. У японській традиції щастя існує не як стан, а як процес – перманентна динаміка до самоздійснення, що охоплює тілесні, духовні та соціальні модули.

Латиноамериканська модель (Castro, 1948) відображена у концепті *convivencia*, наголошує на інтенсивності соціальної взаємодії, афективній відкритості та теплоті міжособистісних зв'язків. Цей культурний конструкт підкреслює значення емоційної експресивності, колективної включеності, здатності до радості навіть у складних умовах. Щастя тут є феноменом соціальної циркуляції, реляційним станом, що виникає у просторі між людьми. Така парадигма акцентує на силі спільного переживання, де колективна вітальність компенсує інституційні нестабільності.

Африканський концепт *ubuntu*, артикулює щастя через етичну формулу «я є, бо ми є». Він демонструє унікальну аксіологічну модель, де індивідуальність не протиставляється спільноті, а існує в її нерозривній тяглості. Щастя постає як діалогічна структура – як реляційність, що вкорінює людину в соціумі, надаючи їй сенс через відчуття взаємної підтримки. Це філософія міжбуттєвої єдності, де духовність і соціальність формують єдину світоглядну конструкцію.

Східні моделі, сформовані у межах індуїзму та буддизму, пропонують трансцендентний підхід до феліцитарності. У буддизмі щастя постає як стан просвітлення, як подолання страждання та звільнення від прив'язаностей. У фокусі – внутрішня рівновага, медитативна присутність і здатність бути у моменті. Індійська філософія, зокрема концепція *ānanda* наголошує на духовній блаженності як модулі єднання із Всесвітом. Тут щастя не корелює з матеріальними обставинами; воно є онтологічним станом душі, що досягається через духовну практику.

Західний ліберальний індивідуалізм пропонує моделі, де щастя пов'язане зі свободою вибору, самореалізацією, автономією та успіхом. Психологічні теорії благополуччя, сформовані у цій парадигмі, підкреслюють структурну роль позитивного

мислення, саморегуляції та індивідуальної резильєнтності. Проте саме ця модель часто демонструє парадоксальність: прагнучи максимізації власного благополуччя, індивід може опинитися у стані екзистенційно-духовної кризи через брак соціальної підтримки та надмірну персональну відповідальність за емоційні стани.

Порівняльний аналіз показує, що міжкультурні моделі щастя формують складну констеляцію смислів: від гармонізації повсякденності до трансцендентних пошуків, від соціальної згуртованості до автономії особистості. Цей глобальний континуум демонструє, що феліцитарність є не універсальною формулою, а культурно детермінованою матрицею, де аксіологічні орієнтації, історична пам'ять, релігійні практики, економічні системи та медіадискурсивні конструкції взаємодіють у складному полі смислів.

У такій оптиці компаративний простір стає не просто способом зіставлення, а механізмом виявлення онтологічних підстав щастя – того, як різні цивілізаційні традиції інтерпретують можливість бути, жити, діяти та співіснувати.

У міжкультурному континуумі уявлень про щастя у фокусі уваги виокремлюються релігійні традиції, які формують один із найстійкіших, тяглісних і водночас глибинно онтологічних вимірів феліцитарності. Вони вибудовують не лише світоглядні конструкції, а й задають телеономні орієнтири людського буття, визначаючи, що саме вважається благом, сенсом, вітальністю, гармонією та духовною повнотою. Релігія – це не лише система вірувань, це складна аксіологічна матриця, яка трансформує уявлення про щастя в моральні імперативи, ритуальні практики й модуси буттєвої поведінки. Тому компаративний аналіз релігійних традицій дозволяє виявити приховані смислові константи, що корелюють із культурними моделями щастя та визначають їхню глибинну структуру.

У християнстві щастя найчастіше інтерпретується як блаженство, що існує в континуумі земного й трансцендентного (Augustine, 1991). Християнська феліцитарність ґрунтується на парадоксальній синергії: страждання як шлях очищення, любов як найвища моральна інтенція, жертвовність як онтологічний акт співбуття зі світом. У цьому контексті щастя не редукується до емоційного комфорту – воно постає як стан духовної висоти, де віра, надія і любов утворюють домінуючу аксіологічну тріаду. Християнська традиція формує феномен “внутрішньої радості”, що не залежить від зовнішніх обставин; а тісно пов'язана з відчуттям гідності, служіння, благодаті та моральної відповідальності. Ця парадигма особливо резонує з українською культурною моделлю щастя, де страждання та гідність історично утворювали парадну амбівалентну пару – одночасно травматичну й піднесену (Aquinas, 1265–1274, 1993; McGrath, 2001; Egan, 2005)

Буддизм вибудовує принципово іншу оптику: щастя як просвітлення, як звільнення від страждання через усвідомлення природи реальності. Буддійська феліцитарність базується на модусі ненапруженої присутності – *mindfulness* (Gethin, 2011), що перетворюється на техніку самотворення. У цій парадигмі щастя – це не результат зовнішніх умов, а внутрішній стан ясності, прийняття та незачепленості. Тут відсутня телеономна ідея досягнення: замість неї маємо цикл розуміння, усвідомлення й подолання афектів.

Саме буддистська матриця демонструє, як системи духовних практик детермінують реляції між людиною та світом, перетворюючи щастя на стан внутрішньої свободи. У глобальних компаративних дослідженнях саме буддистські культури послідовно демонструють високі показники життєвого задоволення попри об'єктивні економічні складнощі, що підтверджує силу онтологічної моделі щастя, яка не залежить від матеріальних факторів.

Ісламська традиція пропонує феліцитарний конструкт, де щастя тісно переплетене зі справедливістю, моральною відповідальністю та гармонією між індивідом і божественним законом. У мусульманському світогляді щастя має телеономний характер — воно вписане в структуру життя як шлях служіння. Концепт *sa'ada* (са'ада) (Al-Ghazali, 2014) охоплює як земне благополуччя, так і спасіння в потойбіччі, що створює двошаровий феліцитарний континуум. Стабільність, порядок, сімейність, солідарність громади й духовна дисципліна становлять аксіологічну домінанту цієї моделі. У ній щастя корелює з виконанням моральних зобов'язань і з відчуттям внутрішньої впорядкованості, що зумовлює високий рівень психологічної стійкості в мусульманських суспільствах.

Юдаїзм наголошує на щасті як події діалогу – між Богом і людиною, між людиною й спільнотою, між людиною та історією. Феліцитарність у юдейській традиції вибудовується навколо категорій пам'яті, навчання, відповідальності, а також радості як духовного акту. Концепт *simcha* (Eisenberg, 2006) означає радість, що виникає з виконання заповідей, зі стану приведення життя у відповідність із божественним законом. Тут тяглість традиції й акцент на родовій пам'яті формують унікальний модус щастя – як екзистенційної впевненості у своєму корені, своїй історичній ролі, своєму місці в ланцюгу поколінь. У цьому сенсі юдаїзм пропонує феліцитарну модель, що вибудовується через історичну рефлексію, де травма і стійкість існують у постійній взаємодії – і це особливо резонує з українським досвідом.

Індуїзм пропонує найбільш багаторівневий онтологічний конструкт щастя, де *ānanda* (Shastri, 2022) – блаженство – існує як форма духовної повноти, що виявляється через єдність душі з абсолютом. Індуїстська традиція поєднує матеріальний добробут (*artha*), задоволення задоволення (*kāma*), моральну праведність (*dharma*) та духовне звільнення (*mokṣa*) у складну аксіологічну систему, де щастя є реляційною точкою між внутрішнім космосом людини та зовнішнім плином життя. Це модель, що містить імпліцитний телеономний імператив гармонійного розвитку та духовного зростання.

У компаративній перспективі релігійні традиції формують багатозарову феліцитарну карту світу, де різні культури пропонують власні способи оприявлення зв'язку між смыслом, благом, стражданням і трансцендентністю. Ці моделі не лише структурують індивідуальні емоційні досвіди, а й задають суспільні механізми солідарності, виживання та колективної стійкості. Вони формують континуум інтенцій, через які людство в різних цивілізаційних системах інтерпретує можливість бути щасливим – у мирних, кризових і граничних умовах.

У цій оптиці стає можливим перехід до аналізу української моделі щастя як унікального історико-культурного кейсу, що виник у модусах війни, де феліцитарність постає не як емоційний комфорт, а як онтологічний спосіб стійкості, свободи, гідності та колективної вітальності.

Компаративний аналіз культурних моделей щастя демонструє, що феліцитарний дискурс кожного суспільства формується в межах специфічної аксіологічної констеляції, де історичний досвід, соціальні реляції, духовні практики та світоглядна конструкція культури взаємодіють у складному континуумі. У скандинавських країнах, наприклад, домінує модель «соціального щастя», що ґрунтується на рівності, довірі, безпеці та інституційній стабільності. Такі концепти, як *hygge* та *lagom*, імплементують уявлення про щастя у повсякденні мікропрактики комфорту, балансу й екзистенційної міри, підкреслюючи симбіоз особистого й соціального благополуччя. Тут щастя функціонує як результат інкультурації у сталі соціальні структури, де держава, спільнота та індивід перебувають у стані кореляції ціннісних очікувань.

У східноазійських культурних традиціях – китайській, японській, корейській – щастя набуває телеономного, гармонійного модусу. Концепти *dao*, *ikigai* та *jeong*

акцентують тяглість внутрішньої рівноваги, смислової цілісності, самоздійснення через дисципліну й соціальну відповідальність. Тут феліцитарність постає як онтологічний стан гармонізації особистих інтенцій зі структурою світу. Східна модель щастя менш емоційно-афективна, натомість більш ціннісно-структурна, вона інкорпорує позитивні екзистенціали у тривалий процес духовного самоформування.

Латиноамериканські суспільства демонструють іншу аксіологічну матрицю: поняття *convivencia*, *alegría*, *familismo* (Castro, 1948) формують модель щастя як реляційного, життєво афірмативного досвіду, спорідненого з емоційною експресією, тілесністю, спільнотою та щирою комунікативністю. У цьому культурному просторі щастя подається як енергія життя, що постає з колективної взаємодії та відчуття присутності Іншого. Тут домінує вітальність як цінність.

Африканська традиція *ubuntu* (Ramose, 2002) артикуляє щастя через солідарність, взаємність та духовно-громадську залученість. У цій моделі суб'єктність є інтерсуб'єктивною: «я є, бо ти є». Це формує іншу оптику феліцитарності – не автономної, а спільотної, де екзистенційні смисли продукуються через акти взаємної підтримки. *Ubuntu* як культурний конструкт створює матрицю, у якій щастя тотожне людяності, емпатії та гідності.

Попри різноманітність моделей, їх можна екстраполювати у декілька метакластерів – індивідуалістичний, колективістський, гармонійний, нормативно-моральний. Кожен із них детермінує специфічну ієрархію феліцитарних імперативів. Саме цей компаративний вимір дозволяє побачити, наскільки унікальною є українська модель щастя, що формується в умовах екзистенційно-духовної кризи війни.

Українська феліцитарна система, народжена у реаліях перманентної небезпеки, інтегрує в собі одразу декілька культурних логік. Її аксіологічна домінанта не вписується у класичні моделі ані індивідуалістичного Заходу, ані гармонійного Сходу, ані реляційного Півдня. Вона є синтетичною й водночас унікальною: щастя тут осмислюється не як емоційна комфортність чи гедоністичний стан, а як онтологічна подія виживання, гідності, свободи, збереженого життя і спільотної солідарності. У цьому смисловому полі щастя стає актом спротиву, культурною відповіддю на травму, внутрішньої силою, що каталізує стійкість соціуму (Rating Group Ukraine, 2022; Rabinovych, 2018)

Українське уявлення про щастя має риси воєнної евдемонії – духовного піднесення, що виникає як конструкт моральної стійкості, де базовими екзистенціалами стають свобода, перемога, гідність, любов, взаємодопомога, життя, яке триває всупереч смерті. У межах українського наукового дискурсу формується концепт воєнної евдемонії, запропонований В. Вороною, який інтерпретує щастя не як стан гедоністичного задоволення, а як аксіологічно насичений модус буття, що виникає в умовах екзистенційної загрози, колективної солідарності, відповідальності та смислотворення в умовах війни. (Воронова, 2024, с. 469–478). Цей феномен не має прямих аналогів у сучасній міжкультурній компаративістиці. Він поєднує європейський акцент на свободі, східну інтенцію гармонії духу, африканську логіку *ubuntu* та латиноамериканську життєву вітальність – але водночас постає як унікальний культурний симбіоз, народжений війною й закорінений у глибинну етичну традицію українства.

Українська феліцитарність функціонує як акцентована соціальна комунікація – це не лише внутрішнє переживання, але й публічний наратив, що структурує колективні очікування та формує моральну геометрію спільноти. У цьому культурному полі щастя корелює з перемогою, безпекою близьких, можливістю жити на своїй землі, бути вільним і залишатися людиною. Саме тому український досвід стає унікальним кейсом XXI століття – прикладом формування національної моделі щастя в умовах

війни, яка продовжує виконувати функцію аксіологічного ядра національної ідентичності.

Висновки. Міжкультурний аналіз моделей щастя засвідчує, що феліцитарність різних суспільств формується в межах власних аксіологічних матриць та світоглядних констеляцій, які відображають історичний досвід, ціннісні ієрархії, духовні практики та модули соціальної взаємодії.

У європейському, східному, латиноамериканському й африканському контекстах щастя інкорпорується в культурні схеми гармонії, стабільності, солідарності, вітальності та соціальної довіри, формуючи унікальні моделі благополуччя, що інтерпретують людський досвід у власних семіотичних координатах.

Компаративний вимір дозволяє побачити не лише розбіжності між культурами, але й ті універсальні імпульси, які екстраполюють щастя у простір духовної автономії, спільнотної підтримки, моральної рівноваги та життєвого сенсу. Водночас міжкультурна перспектива виразно артикулює унікальність української моделі щастя, сформованої в екзистенційних умовах війни. Саме війна стала каталізатором трансформації феліцитарної парадигми: від гедоністично-побутових уявлень – до телеономної, ціннісно насиченої концепції, в якій щастя набуває статусу аксіологічної категорії життя, свободи, гідності, турботи про близьких, перемоги та стійкості.

Українська модель щастя репрезентує унікальний культурний конструкт, що поєднує риси різних цивілізаційних традицій, але водночас формує власну, неповторну систему смислів. Вона постає як феномен «воєнної евідемонії» – позитивного духовного піднесення, яке виникає всупереч екзистенційним викликам та стає чинником внутрішньої мобілізації, колективної ідентичності та соціальної згуртованості. У цьому контексті щастя перестає бути приватною емоцією й функціонує як публічний, комунікативно акцентований ритуал стійкості.

Зосередження феліцитарного дискурсу на житті, гідності, свободі й перемозі демонструє, що українська культура виробляє власну модель благополуччя, яка корелює з глибинними світоглядними традиціями, але набуває нових змістових нашарувань у ситуації екзистенційно-духовної кризи. Вона інтегрує релігійні, історичні, соціальні й комунікативні практики, формуючи нову версію культурної тяглості, у якій щастя функціонує як ресурс національної суб'єктності.

Отже, міжкультурний аналіз дає змогу не тільки окреслити глобальну різноманітність феліцитарних моделей, але й позиціонувати українську модель щастя як унікальний феномен XXI століття – модель, що формується під впливом війни та утверджує духовну суб'єктність, життєву гідність і колективну стійкість. Така парадигма має значний теоретичний потенціал для подальшої екстраполяції в академічні дослідження культури, комунікацій, соціальної психології та філософії щастя, а також створює підґрунтя для формування нових феліцитарних стратегій у глобальному гуманітарному дискурсі.

Бібліографічний список

- Білюк, І., 2023. Трансформація ціннісних орієнтацій українців під час війни. *Соціальні виміри суспільства*.
- Вакар, О., 2021. Феліцитарні практики у цифровому суспільстві. *Культурологічні студії*.
- Влащенко, Н., 2020. Соціокультурні домінанти ціннісних трансформацій українського суспільства. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія «Культурологія».
- Воронова, В., 2024. Феліцитарний медіадискурс у контексті формування аксіологічної системи сучасного суспільства у довоєнний і воєнний час. *Українська культура*:

- минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Напрямок: культурологія. 48. КНУКіМ. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.816> (Дата звернення: 18.12.2025).
- Гавкало, Н. І., 2016. Ціннісні орієнтації персоналу як чинник ефективності управління організацією. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Менеджмент та підприємництво.
- Гаврилюк, А., 2023. Феномен національної ідентичності у воєнний період *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*.
- Кириленко, О. М., 2016. Благополуччя людей як об'єкт соціологічних досліджень: феліцитарний підхід. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Соціологія, 3, с. 18-33.
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). *Соціологічні опитування 2014–2024*. Доступно: <https://kiis.com.ua> (Дата звернення: 18.12.2025).
- Нагорняк, Т., 2022. Медіадискурс війни: трансформації та наративи. *Комунікаційні студії*.
- Полішко, Г., 2021. Ціннісні пріоритети українців у період суспільних криз. *Український соціологічний журнал*.
- Ahmed, S., 2004. *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Al-Ghazali, 2001. *The Alchemy of Happiness* (C. Field, Trans.). London: Islamic Texts Society. (Original work published ca. 1100).
- Alexander, J. C., 2003. *The Meanings of Social Life: A Cultural Sociology*. Oxford: Oxford University Press.
- Aquinas, T., 1993. *Summa Theologica* (Fathers of the English Dominican Province, Trans.). New York: Benziger Bros. (Original work published 1265–1274).
- Assmann, J., 2011. *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Castro, A., 1948. *España en su historia: Cristianos, moros y judíos*. Madrid: Editorial Alianza.
- Confucius, 2003. *The Analects (Lunyu)*. Translated by E. Slingerland. Indianapolis: Hackett Publishing.
- Diener, E., 2000. Subjective Well-Being: The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. *American Psychologist*, № 55(1), 34–43.
- Egan, K. P., 2005. The Christian understanding of happiness. *Journal of Theological Studies*, №56(2), 375–398.
- Eisenberg, R. M., 2006. *The JPS Guide to Jewish Traditions*. Philadelphia, PA: Jewish Publication Society.
- Elliott, J. H., 1993. *A Home for the Homeless: A Social-Scientific Reading of the Letter to the Hebrews*. Philadelphia: Fortress Press.
- European Values Study (1981–2021) *European Values Study (EVS)*. Available at: <https://europeanvaluesstudy.eu/> (Accessed: 18 December 2025).
- Fleychuk, M., Shchurko, U., Gansky, V., & Datsko, O., 2020. The experience of happiness as a sensory mechanism for the development of individual's social competence. In *Happiness and Contemporary Society* (pp. XX–XX). Ukrainian Institute for Happiness Research.
- Gallup Global Emotions Report. Gallup, 2015–2024. Available at: <https://www.gallup.com> (Accessed: 18.12.2025).
- García, H., & Miralles, F., 2017. *Ikigai: The Japanese Secret to a Long and Happy Life*. London: Penguin Life.
- Gethin, R., 2011. On some definitions of mindfulness. *Contemporary Buddhism*, 12(1), pp. 263–279.

- Gradus Research. Аналітичні звіти 2020–2024 pp.
Available at: <https://gradus.app> (Accessed: 18.12.2025).
- Hofstede, G., 1980. *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. Beverly Hills: SAGE.
- Inglehart, R., 1997. *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton University Press.
- Laozi. *Tao Te Ching*, 1963. Translated by D. C. Lau. London: Penguin Classics.
- Lyubomirsky, S., 2008. *The How of Happiness: A Scientific Approach to Getting the Life You Want*. New York: Penguin Press.
- McGrath, A. E., 2001. *Christian Theology: An Introduction* (3rd ed.). Oxford: Blackwell Publishing.
- Rahula, W., 1959. *What the Buddha Taught*. New York: Grove Press.
- Ramose, M. B., 2002. *African Philosophy through Ubuntu*. Harare: Mond Books.
- Rating Group. Соціологічні дослідження 2014–2024 pp.
Available at: <https://ratinggroup.ua> (Accessed: 18.12.2025).
- Razumkov Centre. Соціологічні дослідження 2014–2024 pp.
Available at: <https://razumkov.org.ua> (Accessed: 18.12.2025).
- Ricoeur, P., 1984. *Time and Narrative*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ryff, C., 1989. Happiness Is Everything, or Is It? Explorations on the Meaning of Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069–1081.
- Schwartz, S. H., 1992. Universals in the Content and Structure of Values. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1–65.
- Seligman, M., 2011. *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. New York: Free Press.
- Shastri, V., 2022. Ananda: What is its true meaning? *American Institute of Vedic Studies*.
- Shulika, A., 2018. Buen Vivir as a political project for the formation of national happiness in Latin America countries. *Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка*, 20, 223–something.
- Ström, K., 2014. Swedishness and cultural codes of happiness: Lagom as a model of balance. *Journal of Scandinavian Cultural Studies*, 8(2), 34–52.
- Triandis, H. C., 1995. *Individualism and Collectivism*. Boulder: Westview Press.
- Wiking, M., 2016. *The Little Book of Hygge: Danish Secrets to Happy Living*. London: Penguin Life.
- World Happiness Report. Sustainable Development Solutions Network. 2012–2024.
Available at: <https://worldhappiness.report/>(Accessed: 18.12.2025).
- World Values Survey (WVS). 1981–2022.
Available at: <https://www.worldvaluessurvey.org/>(Accessed: 18.12.2025).

References

- Ahmed, S., 2004. *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Alexander, J. C., 2003. *The Meanings of Social Life: A Cultural Sociology*. Oxford: Oxford University Press.
- Al-Ghazali, 2001. *The Alchemy of Happiness* (C. Field, Trans.). London: Islamic Texts Society. (Original work published ca. 1100).
- Aquinas, T., 1993. *Summa Theologica* (Fathers of the English Dominican Province, Trans.). New York: Benziger Bros. (Original work published 1265–1274).
- Assmann, J., 2011. *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Biliuk, I., 2023. Transformatsiia tsinnisnykh oriantatsii ukraintsiv pid chas viiny [Transformation of value orientations of Ukrainians during the war]. *Sotsialni vymiry suspilstva*. (in Ukrainian).
- Castro, A., 1948. *España en su historia: Cristianos, moros y judíos*. Madrid: Editorial Alianza.
- Confucius, 2003. *The Analects (Lunyu)*. Translated by E. Slingerland. Indianapolis: Hackett Publishing.
- Diener, E., 2000 Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), pp. 34–43. (in Ukrainian).
- Egan, K.P., 2005. The Christian understanding of happiness. *Journal of Theological Studies*, 56(2), pp. 375–398. (in Ukrainian).
- Eisenberg, R.M., 2006. *The JPS Guide to Jewish Traditions*. Philadelphia, PA: Jewish Publication Society. (in Ukrainian).
- Elliott, J.H., 1993. *A Home for the Homeless: A Social-Scientific Reading of the Letter to the Hebrews*. Philadelphia: Fortress Press. (in Ukrainian).
- European Values Study, 1981–2021. *European Values Study*. Available at: <https://europeanvaluesstudy.eu/> (Accessed: 18.12.2025).
- Fleychuk, M., Shchurko, U., Gansky, V. and Datsko, O., 2020. The experience of happiness as a sensory mechanism for the development of individual's social competence, in *Happiness and Contemporary Society*. Kyiv: Ukrainian Institute for Happiness Research, pp. XX–XX. (in Ukrainian).
- Gallup, 2015–2024. *Gallup Global Emotions Report*. Available at: <https://www.gallup.com> (Accessed: 18.12.2025). (in Ukrainian).
- García, H. and Miralles, F., 2017. *Ikigai: The Japanese Secret to a Long and Happy Life*. London: Penguin Life.
- Gethin, R., 2011. On some definitions of mindfulness. *Contemporary Buddhism*, 12(1), pp. 263–279.
- Gradus Research. Analitichni zvyty 2020–2024 rr. [Analytical reports 2020–2024] Available at: <https://gradus.app> (Accessed: 18.12.2025).
- Havkalo, N. I., 2016. Tsinnisni oriantatsii personalu yak chynnyk efektyvnosti upravlinnia orhanizatsiieiu [Value orientations of personnel as a factor of effective organizational management]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. Serii: *Menedzhment ta pidpriemnytstvo*. (in Ukrainian).
- Havryliuk, A., 2023. Fenomen natsionalnoi identychnosti u voiennyi period [The phenomenon of national identity during wartime] *Sotsiologhiia: teoriia, metody, marketynh*. (in Ukrainian).
- Hofstede, G., 1980. *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. Beverly Hills: SAGE.
- Inglehart, R., 1997. *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton University Press.
- Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologhii (KMIS) [Kyiv International Institute of Sociology (KIIS)], 2014–2024. *Sociological surveys*. Available at: <https://kiis.com.ua> (Accessed 18.12.2025). (in Ukrainian).
- Kyrylenko, O. M., 2016. Blahopoluchchia liudei yak ob'iekt sotsiologichnykh doslidzhen: felitsytarnyi pidkhid [Human well-being as an object of sociological research: a felicitative approach]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho»*. Serii: *Sotsiologhiia*, 3, c. 18-33. (in Ukrainian).
- Laozi, 1963. *Tao Te Ching*. Translated by D.C. Lau. London: Penguin Classics.
- Lyubomirsky, S., 2008. *The How of Happiness: A Scientific Approach to Getting the Life You Want*. New York: Penguin Press.

- McGrath, A.E., 2001. *Christian Theology: An Introduction*. 3rd edn. Oxford: Blackwell Publishing.
- Nagorniak, T., 2022. Tsinnisni priorytety ukrainsiv u period suspilnykh kryz [Media discourse of war: transformations and narratives]. *Communication Studies*. (in Ukrainian).
- Polishko, H., 2021. Tsinnisni priorytety ukrainsiv u period suspilnykh kryz [Value priorities of Ukrainians during periods of social crisis]. *Ukrainskyi sotsiologichnyi zhurnal*. (in Ukrainian).
- Rahula, W., 1959. *What the Buddha Taught*. New York: Grove Press.
- Ramose, M.B., 2002. *African Philosophy through Ubuntu*. Harare: Mond Books.
- Rating Group. Соціологічні дослідження 2014–2024 pp. Available at: <https://ratinggroup.ua> (Accessed: 18.12.2025).
- Razumkov Centre. Sotsiologichni doslidzhennia 2014–2024 rr. [Sociological research 2014–2024] Available at: <https://razumkov.org.ua> (Accessed: 18.12.2025).
- Ricoeur, P., 1984. *Time and Narrative*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ryff, C., 1989. Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), pp. 1069–1081.
- Schwartz, S.H., 1992. Universals in the content and structure of values. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, pp. 1–65.
- Seligman, M., 2011. *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. New York: Free Press.
- Shastri, V., 2022. *Ananda: What is its true meaning?* American Institute of Vedic Studies.
- Shulika, A., 2018. Buen Vivir as a political project for the formation of national happiness in Latin American countries. *Visnyk of Ivan Franko National University of Lviv*, 20, pp. 223–XXX.
- Ström, K., 2014. Swedishness and cultural codes of happiness: Lagom as a model of balance. *Journal of Scandinavian Cultural Studies*, 8(2), pp. 34–52.
- Triandis, H.C., 1995. *Individualism and Collectivism*. Boulder: Westview Press.
- Vakar, O., 2021. Felitsytarni praktyky u tsyfrovomu suspilstvi [Felicitarian practices in digital society]. *Kulturolohichni studii*. (in Ukrainian).
- Vlashchenko, N., 2020. Sotsiokulturni dominanty tsinnisnykh transformatsii ukrainskoho suspilstva [Sociocultural dominants of value transformations of Ukrainian society]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriiia «Kulturolohiia»*. (in Ukrainian).
- Voronova, V., 2024. Felitsytarnyi mediadyskurs u konteksti formuvannia aksiologichnoi systemy suchasnoho suspilstva u dovoiennyi i voiennyi chas [Felicitarian media discourse in the context of forming the axiological system of modern society in pre-war and wartime]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku. Napriam: kulturolohiia*. 48. KNUKiM. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.816> (Accrsrd 18.12.2025). (in Ukrainian).
- Wiking, M., 2016. *The Little Book of Hygge: Danish Secrets to Happy Living*. London: Penguin Life.
- World Happiness Report, 2012–2024. *World Happiness Report*. Sustainable Development Solutions Network. Available at: <https://worldhappiness.report/> (Accessed: 18.12.2025).
- World Values Survey, 1981–2022. *World Values Survey*. Available at: <https://www.worldvaluessurvey.org/> (Accessed: 18.12.2025).

Стаття надійшла до редакції 19.12.2025 р.

V. Voronova

INTERCULTURAL MODELS OF HAPPINESS: A COMPARATIVE ANALYSIS

The article presents an intercultural comparative analysis of models of happiness as a complex sociocultural, axiological, and communicative construct. Happiness is conceptualized within the framework of the felicitary paradigm as a dynamic continuum of meanings shaped by cultural traditions, religious matrices, historical memory, social relations, and media-discursive practices. The study proceeds from the assumption that happiness cannot be reduced to an individual psychological state or hedonic satisfaction but should be interpreted as a culturally mediated value construct embedded in collective experience and symbolic systems.

Drawing on an interdisciplinary synthesis of cultural studies, axiology, anthropology, and communication theory, the article examines European, East Asian, African, Latin American, and religious models of happiness. Particular attention is paid to their value dominants, ontological orientations, and normative implications. European models are shown to emphasize individual autonomy, balance, and subjective well-being, while East Asian traditions foreground harmony, relational ethics, and moral self-cultivation. African and Latin American perspectives conceptualize happiness through communal belonging, social cohesion, and ethical coexistence. Religious models articulate happiness as a transcendent or spiritual condition grounded in moral order, faith, and existential meaning.

A central focus of the article is the Ukrainian model of happiness as a unique case of the twenty-first century, formed under the conditions of the Russian–Ukrainian war. It is argued that contemporary Ukrainian happiness emerges not as a hedonic or consumerist state but as a form of wartime eudaimonia—an axiologically saturated mode of being grounded in resilience, dignity, freedom, responsibility, and collective solidarity. In this context, happiness functions as a moral and cultural response to trauma, loss, and existential threat. The felicitary discourse in Ukrainian society acquires a pronounced public and communicative character, operating as a mechanism of meaning-making, social cohesion, and symbolic resistance.

The article proposes an original felicitary comparative matrix that enables a systematic comparison of diverse cultural models of happiness and the identification of their universal and culture-specific features. The findings contribute to contemporary debates in cultural studies, communication research, and social philosophy and may be applied in further studies of value transformations in societies experiencing crisis, conflict, and profound social change.

Keywords: *happiness, felicitary discourse, felicitary paradigm, intercultural analysis, axiological matrix, cultural models of happiness, wartime eudaimonia, collective identity, cultural memory, Ukraine.*